

Vejledning om domstolsprøvelse efter rpl. § 998

Beklaget, at Direktoratet for Kriminalforsorgen ikke i en konkret prøveløsladelsessag, som indeholdt en stillingtagen til et spørgsmål om straftidens beregning, havde vejledt ansøgeren om muligheden for domstolsbehandling efter retsplejelovens § 998.

FOB nr. 87.95

Henstillet til direktoratet at indføre en ordning, hvorefter afgørelser, der meddeles skriftligt, og som indeholder en stillingtagen til spørgsmålet om straftidens beregning, ledsages af oplysning om adgangen til domstolsprøvelse.

(J. nr. 1987-378-614).

Under henvisning til ombudsmandslovens § 6, stk. 5 (egen drift) anmodede jeg Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse i anledning af en konkret prøveløsladelsessag, som indeholdt en stillingtagen til et spørgsmål om straftidens beregning, og hvori direktoratet ikke havde vejledt klageren om muligheden for domstolsbehandling efter retsplejelovens § 998. Det fremgik af den konkrete sag, at klageren, A, afsonede en fængselsdom, og at han havde ansøgt Direktoratet for Kriminalforsorgen om løsladelse på prøve, inden to tredjedele af straffiden var udstået. Han havde begrundet ansøgningen med, at han i 1983 og 1984 havde været varetægtsfængslet i 6 måneder i forbindelse med nogle tidligere begåede strafbare forhold, for hvilken han ved Østre Landsrets dom af 24. oktober 1984 blev idømt en fællesstraf på 6 måneder, idet han gjorde gældende, at han ville være blevet prøveløsladt efter 4 måneder, hvis han ikke havde været varetægtsfængslet under de tidligere sagers behandling. Han ansøgte derfor om at få det, han havde »siddet ud over 4 måneder på Vestre refunderet« i forbindelse med den aktuelle prøveløsladelse.

Direktoratet for Kriminalforsorgen havde begrundet sit afslag med, at A for de tidligere forhold blev idømt ikke 6 måneders fængsel, men 3 + 6 måneders fængsel, og at han således var blevet prøveløsladt på to tredjedel tid for de tidligere forhold.

Twisten om strafberegningen var som nævnt opstået i relation til en Østre Landsrets dom af 24. oktober 1984. Ved denne dom ændrede landsretten Københavns Byrets dom af 4. september 1984, hvorved A var blevet idømt en fængselsstraf på 2 år og 6 måneder, »der tillige omfatter de ved dommen af 14. februar 1984 påkendte lovovertrædelser« (fremhævet af mig).

Ved dommen af 14. februar 1986 var A blevet idømt 3 måneders ubetinget - og 6 måneders betinget fængsel. Østre Landsrets domsslutning lød således: »Københavns Byrets 11. afdelings dom ændres, således at (A) straffes med en fællesstraf af fængsel i 6 måneder.«

Det var imidlertid i selve dommen anført, at den forskyldte straf blev fastsat således, at klageren »som fællesstraf, der tillige omfatter den *betingede del* (fremhævet af mig) af dommen af 14. februar 1984, idømmes fængsel i 6 måneder«. Direktoratet for Kriminalforsorgen henviste til, at Østre Landsrets dom af 24. oktober således ikke - som byrettens 11. afdelings dom - medtog den ubetingede fængselsstraf på 3 måneder, som A blev idømt ved byrettens dom af 14. februar 1986.

I anledning af A's klage havde jeg meddelt ham, at tvist mellem domfældte og Direktoratet for Kriminalforsorgen om en doms fortolkning og om beregning af en idømt frihedsstraf efter *retsplejelovens § 998* hører under domstolene, og at jeg derfor ikke kunne foretage noget i sagen.

Samtidig anmodede jeg Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om baggrunden for, at klageren ikke var vejledt om muligheden for domstolsprøvelse.

Direktoratet svarede, at det i forbindelse med sagens afgørelse havde lagt til grund, at den indsatte havde »overset« den ubetingede del af den tidligere delvis betingede dom af 14. februar 1984. Direktoratet anså hovedproblemet i sagen forbundet med at tydeliggøre for den indsatte, hvad de omhandlede domme gik ud på. Direktoratet havde ikke opfattelsen af, at der ville foreligge tvivl med hensyn til dommenes fortolkning eller strafberegningen, når sagens sammenhæng i øvrigt blev forklaret, og direktoratet fandt det derfor ikke naturligt at inddrage reglen i *retsplejelovens § 998* i besvarelsen. Direktoratet tilføjede, at anstalten telefonisk over for direktoratet havde oplyst, at konklusionerne havde været drøftet med den indsatte. Det fremgik ikke, hvorledes den indsatte havde forholdt sig under drøftelserne.

Mere generelt gav direktoratet udtryk for, at det var naturligt for såvel anstalter som direktoratet at vejlede domfældte/indsatte om muligheden for at indbringe en given tvist for domstolene, hvor en sådan indbringelse skønnes rimeligt nærliggende. Direktoratet tilsluttede sig endvidere det synspunkt, at eksistensen af reglen i retsplejelovens § 998 bl.a. indebar, at anstalter og direktoratet bør have særlig opmærksomhed henledt herpå. Men direktoratet havde hidtil ikke anset det for hverken nødvendigt eller hensigtsmæssigt i alle tilfælde, hvor der var tale om en tydeliggørelse af, hvilke domme en given indsat havde eller har haft, da altid at vejlede om muligheden for domstolsprøvelse efter retsplejelovens § 998, idet denne vejledning efter direktoratets hidtidige opfattelse mest naturligt kunne forbeholdes tilfælde, hvor en given domfældt/indsat ikke kunne acceptere den tydeliggørelse eller opfattelse, som en anstalt eller direktoratet havde fremlagt, og hvor baggrunden for den indsattes manglende accept var en anden forståelse af en given doms indhold eller et strafberegningsspørgsmål.

I en skrivelse til Direktoratet for Kriminalforsorgen udtalte jeg herefter følgende:

»Først skal jeg bemærke, at Østre Landsrets dom af 24. oktober 1984 efter min opfattelse ikke har en sådan klarhed, som direktoratet lægger til grund, jf. at en læsning af domsslutningen *alene* fører til den opfattelse (som (A) har haft), at byrettens dom på i alt 2 1/2 års fængsel af Østre Landsret blev ændret til en fængselsdom på 1/2 år. Jeg bemærker i den forbindelse, at heller ikke anstalten oprindelig (i forbindelse med indstillingen af 19. januar 1987 til direktoratet) »var opmærksom på«, at der skulle afsones yderligere 3 måneders ubetinget fængselsstraf efter byretsdommen af 14. februar 1984.

Det fremgår ikke af de oplysninger, der har foreligget for mig, om klageren efter modtagelsen af direktoratets afslag eller efter drøftelserne med anstalten (der, så vidt jeg forstår, fandt sted efterfølgende) kunne acceptere den tydeliggørelse eller opfattelse, som anstalten og direktoratet fremlagde.

Hans klageskrivelse til mig tyder imidlertid på, at det ikke var tilfældet, og han har i hvert fald efterfølgende fastholdt sin oprindelige forståelse af dommen.

Efter min opfattelse burde Direktoratet for Kriminalforsorgen have gjort (A) bekendt med muligheden for domstolsbehandling efter retsplejelovens §

998 allerede i forbindelse med afgørelsen, og i hvert fald, da direktoratet modtog (A's) klage til mig. Jeg finder det beklageligt, at en sådan orientering ikke fandt sted.

Bl.a. på baggrund af forløbet i den foreliggende sag har jeg fundet at burde henstille til direktoratets overvejelse at indføre en ordning, hvorefter afgørelser, der meddeles skriftligt, og som indeholder en stillingtagen til spørgsmål om straftidens beregning, ledsages af oplysning om adgangen til domstolsprøvelse.

Jeg udbeder mig underretning om resultatet af direktoratets overvejelser.

Jeg anmoder endvidere om underretning om resultatet af domstolsprøvelsen i den foreliggende sag.

...«

Med skrivelse af 13. maj 1987 sendte Direktoratet for Kriminalforsorgen mig kopi af en skrivelse af 12. maj 1987 til Kriminalforsorgens anstalter og arrestinspektører, hvori der bl.a. var anført følgende:

»I overensstemmelse med ombudsmandens henstilling i den konkrete sag skal direktoratet herved anmode om, at alle afgørelser, der meddeles skriftligt, og som indeholder en stillingtagen til spørgsmålet om straftidens beregning, ledsages af oplysning om adgangen til domstolsprøvelse i retsplejelovens § 998.«

Jeg meddelte Direktoratet for Kriminalforsorgen, at jeg havde taget det oplyste til efterretning.

Den 18. september 1987 afsagde Københavns Byret følgende kendelse i sagen:

»Således som Østre Landsrets ankedom af 24. oktober 1984 er formuleret, findes denne dom alene i fællesstraffen på 6 måneder at medtage den betingede del af dommen af 14. februar 1984 på 6 måneders fængsel, således at der ikke i ankedommen tillige er medtaget den ubetingede del af dommen af 14. februar 1984 på 3 måneders fængsel.

...

Domfældte kærede kendelsen til Østre Landsret.

...«

Ved Østre Landsrets kendelse af 15. oktober 1987 blev byrettens kendelse stadfæstet med de af byretten anførte grunde.